

אוניברסיטת בר-אילן

צרכנות נבונה והפחתת פסולת -

השפעת תכנית חינוכית על ידע והתנהגויות של ילדי גן

עמליה תמרי

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך

בבית הספר לחינוך של אוניברסיטת בר אילן

מנחה: ד"ר אורנית ספקטור-לוי

תקציר

במחקר זה התחברתי לגישה החינוכית, של החוקר האיטלקי Loris Malaguzzi בגני הילדים, אשר שם דגש על מתן כבוד לילד, הקשבה הדדית ודיאלוג עם הילד. תכנית הלימודים נבחרת כתגובה ליצירתיות של הילדים. התוכן והמטרה הם אמצעי לחשיפת תהליכי הלמידה של הילד כאשר מהות השיטה היא איך ללמוד ולא מה ללמד. גישה זו מטפחת את הסקרנות הטבעית של הילדים ומפתחת בהם יכולות ליוזמה ולחקירה. בעבודת מחקר זו אמנם תכנית ההתערבות מתייחסת לנושאים מוגדרים – צרכנות נבונה והפחתת פסולת, אך הדגש הוא על דיאלוג עם הילדים, הקשבה הדדיות.

שאלת המחקר בדקה באיזה אופן משפיעה תכנית חינוכית בנושא צרכנות נבונה והפחתת פסולת על שינוי ידע והתנהגויות של ילדי הגן בתחומים אלה.

הנחקרים היו ילדי שני גני חובה בגילאים 5-6 שנים. בגן ההתערבות השתתפו 35 ילדים : 17 בנות ו 18 בנים. הגן אשר היווה את קבוצת ההשוואה כלל 29 ילדים : 13 בנות ו 16 בנים.

תוכנית ההתערבות כללה שמונה מפגשים. כל מפגש בתוכנית ארך 45 דקות, תחילה הוקדשו 20 דקות לפתיח חווייתי ולשיחה עם הילדים על הנושא הנלמד. אח"כ 25 דקות הוקדשו להתנסות חווייתית בנושא הנלמד באותו מפגש. בתוכנית ההתערבות כל מפגש כלל גם פעילות התנסותית, כמו הטמנת מוצרים אורגניים וחומרים לא אורגניים מפלסטיק באדמה ובדיקה לאחר כמה שבועות, איך החומרים נראים כאשר הוצאנו אותם מהאדמה.

כלי המחקר כלל שאלון אשר מטרתו לברר את הידע וההתנהגות המוצהרת של הנבדקים בנושא צרכנות נבונה והפחתת פסולת. השאלון כלל 14 שאלות סגורות ושתי שאלות פתוחות. בנוסף, השיח במפגשים הוקלט למעקב אחר הטמעת הידע והתכנים שנלמדו במסגרת הפעילות, ויישום החומר הנלמד.

עפ"י הממצאים של תשובות הילדים לשאלון, לא נמצע הבדל סטטיסטי מובהק בין קבוצת ההתערבות לקבוצת ההשוואה בידע והתנהגות המוצהרת. אולם, לאחר תכנית ההתערבות, ילדי קבוצת ההתערבות הראו עליה מובהקת בידע ובהתנהגות מוצהרת בתחומי צרכנות נבונה והפחתת פסולת בהשוואה לקבוצת ההשוואה. הנתונים האיכותיים שנאספו ונותחו במחקר זה, תומכים גם בממצאים הכמותיים שהתקבלו.

למחקר זה תרומה הן ברמה הפדגוגית והן ברמה המתודולוגית והתיאורטית. ההשלכות הפרקטיות מתוארות גם כן במחקר זה.

יש לנו מטרה בחיים, לתת לסביבה המון אהבה ולשמור אותה נקיה. נחפש פתרונות חדשים לשמור על הסביבה, נעשה שינוי בהרגלים עד שנשיג את המטרה.